

Z povahy výroby převážně pro vojsko a luxus pracující vyplývalo, že to byla výroba více zakázková, a že výrobní prostředky, pro průmysl tento vyrábějící užité statky, se vyráběly dle velikosti zakázek, jak je onen luxusní a válečný průmysl obdržel; proto nebylo v této době moderních expansivních krisí, vzniklých z nadprodukce výrobních prostředků v očekávání velké neb stálé konjunktury. Sombartovo rozdělení krisí na tomto místě (str. 208—225, II. sv. Mod. kapit. III. vyd.) na krise jednoduché, nahodilé a na krise expansivní je důležitým obohacením nauky národohospodářské v části, která jedná o konjunkturách a krisích.

Z P R Á V Y.

K narozeninám T. G. Masaryka. 7. března t. r. dovrší prezident Masaryk 75 let. Národ československý oslaví je a bude mít opět příležitost zamyslet se nad osobností svého vůdce. Jest zajímavé, že nikdy nesevšední uvědomovati si velikost zjevu muže, který dnes, ve veliké době bez velikých mužů, jediný ve světě snad o sobě může říci, že jest vůdcem svého národa.

V tomto časopise, zabývajícím se otázkami právními a státovědeckými, budiž vzpomenu jen jediné z jeho zásluh: vytvořil tradici hlavy státu. Nelze říci, že by v době revoluce byl národ československý orientován monarchisticky. Jisto však je, že byl a snad dosud je navyklý na monarchistickou představu státu, že mu byla běžná představa promítající celý stát do jediné osoby a nedovedoucí dobře chápati stát jako abstraktum. A tu bylo štěstím pro státní myšlenku československou, že tu byl muž, který byl s to právě v tomto smyslu stát symbolisovati, representovati lidu existenci, jednotu a kladné hodnoty státu. A takovým zůstal dodnes. Dnes, kdy každý skoro občan má svoje námitky proti tomu či onomu zařízení ve státě, kdy není nikoho, kdo by byl se státem dokonale spokojen, ba kdy mnohým nelze ani dost silně odsouditi přítomné poměry a kdy přece ohromné většině občanstva jest stát nade všechno drahý a každý z ní dovedl by pro něj obětovati vše, vidíme, že v duši občana jest tento rozpor dobře srovnán: To špatné, ty nedostatky zavinují ti, kteří dočasně mají dosti neblahého vlivu, ať jsou to politické strany, jejich předáci — ti nejčastěji —, byrokraté, kapitalisté či kdo jiný. To dobré, ty kladné trvalé hodnoty státu, to, proč přes to vše je mu stát tak drahý, to vše mu představuje prezident Masaryk. Je otázka, zda bez této představy dovedl by mnohý občan lišiti mezi státem a dočasnými držiteli politické moci. A to je jeden ze základních pilířů státoobčanství a státu.

Kdyby Masaryk neznamenal dnes pro stát nic více než to — a víme, co vše znamená —, mnoho by znamenal. Ovšem k tomu právě musil býti Masarykem. Musíme doufati, že ještě

dlouho bude moci lid československý ve svém Masarykovi viděti svůj stát. A to jest asi, co především přeje národ sobě i presidentovi k jeho narozeninám. —n—

Úmrtí dra Fiedlera. Česká věda právnická utrpěla v posledn době řadu bolestných ztrát; po Ottovi, Storchovi zaznamenáváme dne 28. ledna t. r. úmrtí dra Frant. Fiedlera, jednoho z našich nejlepších právníků, národohospodářův a politikův. Dr. Fiedler se narodil r. 1858 ve Dvorech u Prachatic, byl napřed profesorem pražské obchodní akademie a konečně řádným profesorem věd právních a státních na pražské technice. Byl též radou zemského výboru Českého, od r. 1901 říšským a zemským poslancem za Karlín a r. 1905 dostal odchodem Pražákovým uprázdněnou stoliči veřejného práva na Karlově universitě; r. 1907 se pak stal ministrem obchodu ve vládě Beckově. Dr. Fiedler byl věhlasným odborníkem jak v oboru práva správního (sem spadají hlavně jeho spisy o obecním statku a přepracování i vydání děl Pražákových), tak ve vědě národohospodářské; zde se zabýval zejména zemědělskou politikou (díla Zemědělská politika, Zemědělské zákony, Úvěr zemědělský a j.), potom mistrně vylíčil po stránce hospodářské i politické rakousko-uherský dualism ve spisech Rakousko-uherská vyrovnání po r. 1878 a Dualism rakousko-uherský. R. 1920 napsal dr. Fiedler své poslední velké dílo Socialism před válkou a po válce, jistě nejlepší kniha, jaká u nás dosud po převratu o problémech socialismu a socialisace byla napsána.

Čeho dlužno při úmrtí dra Fiedlera litovati jest, že muži tak znamenitému nebylo umožněno zaujmouti ve veřejném a politickém životě osvobozené vlasti místo jeho hodné. Litovati jest toho tím více, čím méně jest u nás jedinců, kteří by přicházeli do života veřejného s takovou vědeckou erudicí, jakou vynikal dr. Fiedler. Režný.

In memoriam Ferd. Pantůček. Příliš často bohužel jsme nuceni vzpomínati na těchto místech smrti vynikajících českých právníků. Nyní odešel jeden z předních představitelů praxe práva veřejného — první president Nejvyššího správního soudu Dr. Ferdinand Pantůček. Musíme však i my připomenouti si význačnou jeho činnost při budování prvního řádu naší republiky. Právem nazval jej náměstek předsedy vlády Stříbrný jedním ze spolubudovatelů státu. — Ještě před převratem, dokud působil ve Vídni, jsa právníkem, jehož vynikající schopnosti theoretické i praktické byly obecně uznávány, připravoval zákony, jež měly býti prvými budoucího státu československého, a při převratu účastnil se činně a způsobem rozhodujícím na vzniku prvních zákonů republiky, zejména prozatímní ústavy. Jeho článek v Národních Listech ku prvému výročí 28. října, jest mimochodem řečeno, jedním z velmi málo obecně přístupných příspěvků líčících genesi prvé ústavy státu československého. Jeho přičiněním pak stal se Nejvyšší správní soud v krátké době tribunálem získavším si úcty a důvěry ve všech vrstvách obyvatelstva. je.

Přednášky dra Hotowtze o naší obchodní politice. Přednášky tyto byly prosloveny 27. ledna 1925 v národohospodářské společnosti a 3. února 1925 v Jednotě přátel Masar. akad. práce. Z přednášek těchto, jejichž základním tonem byl postulát takové obchodní politiky, která by umožnila našemu průmyslu co největší vývoz (podobně jako dr. Schuster, o jehož přednášce referováno v prosincovém čísle Všehrdy) sluší vyzvednouti zejména tyto úvahy řečníkovy: nestačí uzavíratí jen obchodní smlouvy na základě doložky největších výhod, nýbrž nutno i našemu průmyslu zabezpečiti jeho velká, přirozená odbytiště v nástupnických a balkánských státech dalekosáhlým preferenčním režimem mezi námi a těmito státy navzájem. Nutno pracovati na hospodářském sblížení a sjednocení, k němuž by event. snad někdy i Rusko a blízký Orient přistoupil. Řečník ukázal na příkladu americkém, jak